

Uz sākumlapu>Tiesību akti un judikatūra>Valsts tiesību akti

Valsts tiesību akti

Slovēnija

Šajā lapā ir sniegta informācija par Slovēnijas tiesību sistēmu.

Tiesību avoti

Tiesību aktu veidi — apraksts

Slovēnijas Republikas tiesību sistēmā abstraktas tiesību normas tiek pieņemtas gan valsts, gan vietējā līmenī. Valsts līmeņa tiesību akti ir Konstitūcija (*ustava*), likumi (*zakoni*) un īstenošanas noteikumi, kas savukārt iedalāmi divās galvenajās kategorijās: dekrēti (*uredbe*, dažkārt tulkoti kā “regulas”) un noteikumi (*pravilniki*).

Pašvaldības pamatā pieņem rīkojumus (*odloki*).

Slovēnijas tiesību sistēmā tiesu precedenti netiek atzīti par obligātu tiesību avotu — tas nozīmē, ka zemākas instances tiesām (*nižja sodišča*) augstākas instances tiesu (*višja sodišča*) nolēmumi oficiāli nav saistoši. Tomēr zemākas instances tiesas mēdz ievērot un sekot augstākās instances tiesu Augstākās tiesas (*Vrhovno sodišče*) judikatūrai.

Augstākā tiesa plenārsēdē var pieņemt **juridiskus atzinumus par principu** (*načelna pravna mnenja*) attiecībā uz jautājumiem, kas svarīgi tiesību aktu vienotai piemērošanai. Saskaņā ar Tiesu likumu (*Zakon o sodiščih*) šādi juridiski atzinumi par principu ir saistoši tikai Augstākās tiesas kolēģijai, un tos var grozīt tikai citā plenārsēdē. Tomēr zemākas instances tiesas mēdz ievērot juridiskus atzinumus par principu, savukārt Augstākā tiesa savā judikatūrā pieprasa, lai tās puses viedoklis, kas atsaucas uz jau pieņemtu juridisku atzinumu par attiecīgo jautājumu, tiktu pienācīgi ņemts vērā.

Likumiem un citiem noteikumiem ir jāatbilst vispārātzītiem starptautisko tiesību principiem un Slovēnijai saistošiem nolīgumiem (kā noteikts Konstitūcijas 8. pantā). Ratificēti un publicēti starptautiskie nolīgumi ir tieši piemērojami. Slovēnijas Konstitucionālās tiesas (*Ustavno sodišče*) nostāja ir tāda, ka starptautiskie nolīgumi tiesību aktu hierarhijā prevalē pār likumu normām. Ratificētie starptautiskie nolīgumi tiek pārņemti valsts tiesību sistēmā, tādējādi valstī radot fizisku un juridisku personu tiesības un pienākumus (ar nosacījumu, ka tie ir tieši izpildāmi).

Slovēnijas tiesību sistēma pieder pie kontinentālo tiesību sistēmu saimes. Tā ir romāņu-ģermāņu tiesību sistēma, kas nozīmē, ka paražu tiesības kā tādas nav daļa no tiesību sistēmas. Tomēr Slovēnijas tiesību sistēmā paražu tiesības tiek zināmā mērā atzītas. Piemēram, Saistību tiesību kodeksa (*Obligacijski zakonik*), ar kuru regulē līgumattiecības starp fiziskām un juridiskām personām, 12. pantā ir noteikts, ka, novērtējot nepieciešamo rīcību un tās ietekmi uz komersantu savstarpējām saistībām, ņem vērā komercparažas, kā arī pušu starpā iedibinātus paradumus un praksi.

Īstenojot amata pilnvaras, tiesnesim ir saistoša Konstitūcija, likumi, vispārējie starptautisko tiesību principi un ratificēti un publicēti starptautiskie nolīgumi. Tiesu likumā paredzēts, ka gadījumā, ja civiltiesisku strīdu nevar izšķirt, pamatojoties uz piemērojamajiem normatīvajiem aktiem, tiesnesim jāņem vērā normatīvie akti, kas piemērojami līdzīgās lietās. Ja, neskatoties uz to, jautājuma risinājums vēl aizvien ir juridiski neskaids, tiesnesim jāpieņem lēmums, pamatojoties uz valsts tiesību sistēmas vispārējiem principiem. To darot, tiesnesim jārikojas saskaņā ar tiesību tradīciju un iedibinātajiem tiesību principiem. Tiesnesim vienmēr jārikojas tā, it kā viņš lemtu par nenoteiktu skaitu līdzīgu lietu.

Normu hierarhija

Visām tiesību normām ir jāatbilst Konstitūcijai. Likumiem un citiem noteikumiem ir jāatbilst vispārātzītiem starptautisko tiesību principiem un Slovēnijai saistošiem nolīgumiem (kā noteikts Konstitūcijas 8. panta 1. punktā). Turklāt īstenošanas noteikumiem un vietējā līmeņa rīkojumiem jāatbilst likumiem. Vispārējiem tiesību aktiem, kas pieņemti valsts varas īstenošanai (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*), ir jāatbilst Konstitūcijai, likumiem un īstenošanas noteikumiem.

Valsts iestāžu, vietējo pašvaldību un personu, kurām deleģēti valsts pārvaldes uzdevumi, pieņemtajiem aktiem un faktiskajai rīcībai ir jābalstās uz spēkā esošu likumu vai normatīvo aktu.

Pamats Eiropas Savienības tiesību aktu prioritātei Slovēnijas tiesību sistēmā ir nodrošināts ar Konstitūciju, kurā noteikts, ka tiesību akti un lēmumi, kas pieņemti starptautiskās organizācijās, kurām Slovēnija ir daļēji nodevusi savu suverēno tiesību īstenošanu (šajā gadījumā tā ir Eiropas Savienība), Slovēnijā jāpiemēro saskaņā ar šo organizāciju tiesisko kārtību.

Instiucionālā sistēma

Par tiesību normu pieņemšanu atbildīgās institūcijas

Likumus pieņem Slovēnijas **Nacionālā asambleja** (*Državni zbor*) — divpalātu parlamenta apakšpalāta. Saskaņā ar Konstitūcijas 80. un 81. pantu Nacionālās asamblejas sastāvā ir 90 deputātu, kas pārstāv Slovēnijas pilsoņus. Astoņdesmit astoņus deputātus ievēl vispārējās, vienlīdzīgās, tiešās un aizklātās vēlēšanās. Nacionālajā asamblejā vienmēr jābūt ievēlētam arī vienam itāļu kopienas pārstāvim un vienam ungāru kopienas pārstāvim. Tos ievēl attiecīgo kopienu locekļi. Nacionālo asambleju ievēl uz četriem gadiem.

Dekrētus izdod **valdība** (*Vlada*), bet **noteikumus** izdod **konkrēti valdības ministri**. Saskaņā ar Konstitūcijas 110.–119. pantu valdība sastāv no Ministru prezidenta (*predsednik vlade*) un ministriem. Savā darbības jomā valdība un atsevišķi ministri ir neatkarīgi un atskaitās Nacionālajai asamblejai, kas var īstenot atstādināšanas procedūru (Konstitucionālajā tiesā), veikt neuzticības balsojumu vai atbrīvot ministrus no amata interpelācijas ceļā. Ministru prezidentu ievēl Nacionālā asambleja, un pēc ievēlēšanas viņš vai viņa ierosina Nacionālajai asamblejai, kurus ministrus iecelt (vai atbrīvot).

Konstitucionālā tiesa ir īpaši svarīga instiucionālajā sistēmā, jo tā var atcelt likumus, īstenošanas noteikumus un vietējos rīkojumus, ja uzskata tos par neatbilstošiem Konstitūcijai. Tā arī izdod atzinumus par starptautisko nolīgumu atbilstību Konstitūcijai un lemj par pilsoņu individuālajām konstitucionālajām sūdzībām, ko var iesniegt pēc tam, kad visi pārējie tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir izsmelti.

Vietējos rīkojumus pieņem pašvaldības (*občinski sveti, mestni sveti*), ko tieši ievēl pašvaldības teritorijas iedzīvotāji.

Lēmumu pieņemšanas process

Likumu priekšlikumus Nacionālajai asamblejai var iesniegt valdība, Nacionālās asamblejas deputāti, Parlamenta augšpalāta — Nacionālā padome (*Državni svet*) vai vismaz 5 000 vēlētāju. Saskaņā ar Nacionālās asamblejas reglamentu (*Poslovnik Državnega zbora*) parastā likumdošanas procedūra Nacionālajā asamblejā sastāv no trim lasījumiem.

Turklāt reglamentā ir paredzēta arī paātrināta ārkārtas procedūra. Saskaņā ar 86. pantu Nacionālā asambleja ir lemtspējīga, ja vairākums deputātu ir klātesoši un likums tiek pieņemts ar klātesošo deputātu balsu vairākumu, izņemot gadījumus, kad ir paredzēts cita veida balsu vairākums. Nacionālā padome pieņemtā likumam var uzlikt veto, bet Nacionālā asambleja ar visu deputātu balsu vairākumu šādu veto var noraidīt.

Likumdošanas referendumu (*Zakonodajni referendum*) (definēts Konstitūcijas 90. pantā) reglamentē Referendumu un pilsoņu iniciatīvu likums (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*), un tā rīkošanu var ierosināt Nacionālā asambleja vai — pēc Nacionālās padomes pieprasījuma — vismaz viena trešdaļa deputātu, vai arī 40 000 vēlētāju. Vēlētājiem ir izdevība apstiprināt vai noraidīt Nacionālās asamblejas pieņemto likumu, pirms to izsludina **Valsts prezidents** (*Predsednik republike*).

Pieņemto likumu astoņu dienu laikā pēc tā pieņemšanas izsludina Valsts prezidents. Saskaņā ar Konstitūcijas 154. pantu visi normatīvie akti ir jāpublicē, lai tie varētu stāties spēkā. Valsts iestāžu pieņemtus normatīvos aktus publicē Slovēnijas Republikas Oficiālajā Vēstnesī (*Uradni list Republike Slovenije* — UL RS), bet rīkojumi un citi vietējie noteikumi tiek publicēti vietējos laikrakstos.

Konstitūcijas grozījumus var pieņemt, ievērojot īpašu Konstitūcijā paredzētu procedūru. Priekšlikumu grozīt Konstitūciju var iesniegt 20 Nacionālās asamblejas deputātu grupa vai valdība, vai 30 000 vēlētāju. Par šādu priekšlikumu Nacionālā asambleja lemj ar klātesošo deputātu divu trešdaļu balsu vairākumu, taču pieņemt grozījumus var tikai tad, ja "par" nobalso divas trešdaļas no visiem deputātiem. Konstitūcijas 87. pantā ir paredzēts, ka pilsoņu un citu personu tiesības un pienākumus Slovēnijas Republikas Nacionālā asambleja var noteikt tikai ar likumu.

ES iestāžu pieņemtās regulas un lēmumi Slovēnijas Republikā ir tieši piemērojami. Tie ir spēkā bez ratificēšanas un publicēšanas UL RS.

Starptautiski nolīgumi, kurus parakstījusi Slovēnijas Republika, stājas spēkā, līdzko saskaņā ar īpašu procedūru tos ir ratificējusi Nacionālā asambleja. Starptautiskos nolīgumus ratificē, pieņemot likumu, kura projektu iesniedz valdība. Likums par starptautiska nolīguma ratifikāciju tiek pieņemts ar klātesošo deputātu vienkāršu balsu vairākumu, ja vien Konstitūcijā vai likumā nav paredzēts citādi.

Juridiskās datubāzes

Juridiskās informācijas sistēma (*Pravno-informacijski sistem* — PIS)

Juridiskās informācijas sistēma — Slovēnijas Republikas normatīvo aktu reģistrs (*Register predpisov Republike Slovenije*) ir saistīts ar citu valsts iestāžu normatīvo aktu krājumu un UL RS.

Nacionālās asamblejas tiesību akti (*Zakonodaja državnega zbora*)

Nacionālās asamblejas tiesību aktu datubāzē ir iekļauti visu Nacionālās asamblejas izskatīto likumu un citu tiesību aktu teksti. Tajā atrodami:

likumu konsolidētie teksti (*prečiščena besedila zakonov*) — likumu, kas pieņemti pēc 2002. gada 29. novembra un publicēti UL RS, oficiālie konsolidētie teksti, kā arī neoficiālie konsolidētie teksti no 2007. gada 17. jūnija,

pieņemtie likumi (*sprejeti zakoni*) — Nacionālās asamblejas pieņemtie likumi, kas publicēti UL RS kopš neatkarības iegūšanas 1991. gada 25. jūnijā,

pieņemtie tiesību akti (*sprejeti akti*) — akti, ko pieņēmusi Nacionālā asambleja un kas publicēti UL RS kopš 1996. gada 28. novembra,

likumprojekti (*predlogi zakonov*) — likumprojekti, kas iesniegti izskatīšanai pašreizējā Nacionālās asamblejas sasaukumā (datubāzē ir iekļauti arī pieņemti likumi, kas vēl nav publicēti UL RS),

likumprojekta redakcijas pa lasījumiem (*obravnavne zakonov*) — Nacionālajai asamblejai pēc 1996. gada 28. novembra iesniegto likumprojekta redakcijas katrā lasījumā,

tiesību aktu projekti (*predlogi aktov*) — tiesību aktu projekti, kas iesniegti izskatīšanai pašreizējā Nacionālās asamblejas sasaukumā (datubāzē ir iekļauti arī pieņemti tiesību akti, kas vēl nav publicēti UL RS),

tiesību aktu redakcijas pa lasījumiem (*obravnavne aktov*) — Nacionālajai asamblejai pēc 1996. gada 28. novembra iesniegto tiesību aktu projektu redakcijas katrā lasījumā,

rīkojumu projekti (*predlogi odlokov*) — rīkojumu projekti, kas iesniegti izskatīšanai pašreizējā Nacionālās asamblejas sasaukumā (datubāzē ir iekļauti arī pieņemti rīkojumi, kas vēl nav publicēti UL RS),

rīkojumu projektu redakcijas pa lasījumiem (*obravnavne odlokov*) — Nacionālajai asamblejai pēc 1996. gada 28. novembra iesniegto rīkojumu projektu redakcijas katrā lasījumā.

Slovēnijas Republikas Oficiālais Vēstnesis (*Uradni list Republike Slovenije* — UL RS)

Visi valsts normatīvie akti tiek oficiāli publicēti **Slovēnijas Republikas Oficiālajā Vēstnesī**. Visi dokumenti tiek publicēti tiešsaistē.

Noderīgas saites

[Nacionālās asamblejas tiesību akti](#)

[Juridiskās informācijas sistēma](#)

[Slovēnijas Republikas Oficiālais Vēstnesis \(UL RS\)](#)

Lapa atjaunināta: 20/07/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.